

Charta Rady Európy o vzdelávaní k demokratickému občianstvu a ľudským právam

V európskom systéme podpory a ochrany ľudských práv zohráva kľúčovú rolu Rada Európy. Obdobne ako OSN kladie dôraz na vzdelávanie ako prostriedok poznania, osvojenia, užívania a ochrany ľudských práv. Rada Európy a jej orgány od roku 1997 iniciovali vzdelávanie k demokratickému občianstvu s cieľom zvyšovať povedomie občanov a občianok o svojich právach a povinnostiach v demokratickej spoločnosti, k čomu Výbor ministrov prijal v roku 2002 Odporúčanie č. 12. Odporúčaním č. 8 z roku 2003 upriamil pozornosť na podporu a uznávanie vzdelávania/učenia sa mladých ľudí a Odporúčaním č. 4 z roku 2004 na Európsky dohovor o ľudských právach v univerzitnom vzdelávaní a profesijnom vzdelávaní. Parlamentné zhromaždenie v roku 2004 vyzvalo k vypracovaniu európskeho rámcového dohovoru o vzdelávaní k demokratickému občianstvu a ľudským právam. V roku 2010 bola Odporúčaním Výboru ministrov č. 7 prijatá *Charta Rady Európy o vzdelávaní k demokratickému občianstvu a ľudským právam*.¹

Z porovnania oboch, pre ľudskoprávne vzdelávanie ťažiskových nástrojov, teda Charty Rady Európy o vzdelávaní a výchove k demokratickému občianstvu a ľudským právam (2010) a Deklarácie OSN o ľudskoprávnom vzdelávaní a školení (2011) je zrejmé, že globálny systém ochrany a podpory ľudských práv a systém regionálny, európsky do značnej miery harmonizujú svoje programy a dokumenty aj vo veci vzdelávania k ľudským právam.

<i>Pôvodný text</i>	<i>Neoficiálny preklad do slovenčiny</i>
Recommendation CM/Rec(2010)7 of the Committee of Ministers to member states on the Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education	Odporúčanie Výboru ministrov č. 7 z roku 2010 členským štátom o Charte Rady Európy o vzdelávaní k demokratickému občianstvu a ľudským právam
<i>(Adopted by the Committee of Ministers on 11 May 2010 at the 120th Session)</i>	<i>(prijaté Výborom ministrov 11. mája 2010 na 120. zasadnutí)</i>

¹ Pozri: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1621697>

The Committee of Ministers, under the terms of Article 15.b of the Statute of the Council of Europe,	Výbor ministrov, podľa podmienok stanovených v článku 15.b Štatútu Rady Európy,
Recalling the core mission of the Council of Europe to promote human rights, democracy and the rule of law;	pripomínajúc, že základným poslaním Rady Európy je podpora ľudských práv, demokracie a právneho štátu;
Firmly convinced that education and training play a central role in furthering this mission;	pevne presvedčený, že vzdelávanie a školenie zohrávajú kľúčovú úlohu pri podpore tejto úlohy;
Having regard to the right to education conferred in international law, and particularly in the European Convention on Human Rights (ETS No. 5), the Universal Declaration of Human Rights, the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights and the International Convention on the Rights of the Child;	s ohľadom na právo na vzdelanie priznané v medzinárodnom práve, a to najmä v Európskom dohovore o ľudských právach (ETS č. 5), Všeobecnej deklarácii ľudských práv, Medzinárodnom pakte o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach a Medzinárodnom dohovore o o právach dieťaťa;
Recalling that the World Conference on Human Rights meeting in Vienna in 1993 called on states to include human rights, democracy and the rule of law as subjects in the curricula of all learning institutions in formal and non-formal education;	pripomínajúc, že Svetová konferencia o ľudských právach, ktorá sa konala vo Viedni v roku 1993, vyzvala štáty, aby začlenili predmety: ľudské práva, demokraciu a právny štát do osnov formálneho a neformálneho vzdelávania všetkých vzdelávacích inštitúcií;
Having regard to the decision taken at the Second Summit of the Heads of State and Government of the Council of Europe (1997) to launch an initiative for education for democratic citizenship with a view to promoting citizens' awareness of their rights and responsibilities in a democratic society;	s ohľadom na rozhodnutie prijaté na druhom samite hláv štátov a vlád Rady Európy (1997), iniciovať vzdelávanie k demokratickému občianstvu s ohľadom na zvyšovanie povedomia občanov a občanov o ich právach a povinnostiach v demokratickej spoločnosti;

Recalling Recommendation Rec(2002)12 of the Committee of Ministers on education for democratic citizenship and wishing to build on it;	pripomínajúc Odporúčanie Výboru ministrov č. 12 z roku 2002 o vzdelávaní k demokratickému občianstvu a želajúc si na ňom stavať;
Having regard to Recommendation Rec(2003)8 of the Committee of Ministers on the promotion and recognition of non-formal education/learning of young people and to Recommendation Rec(2004)4 on the European Convention on Human Rights in university education and professional training;	s ohľadom na Odporúčanie Výboru ministrov č. 8 z roku 2003 o podpore a uznávaní neformálneho vzdelávania/učenia sa mladých ľudí a Odporúčanie Výboru ministrov č. 4 z roku 2004 o Európskom dohovore o ľudských právach v univerzitnom vzdelávaní a profesijnom vzdelávaní;
Having regard to Parliamentary Assembly Recommendation 1682 (2004) calling for a European framework convention on education for democratic citizenship and human rights education to be drafted;	s ohľadom na odporúčanie Parlamentného zhromaždenia č. 1682 z roku 2004, ktoré vyzývalo, aby bol navrhnutý európsky rámcový dohovor o vzdelávaní k demokratickému občianstvu a ľudským právam;
Responding to the call by the 7th Conference of European Ministers responsible for Youth, meeting in Budapest in 2005, for a framework policy document on education for democratic citizenship and human rights education;	v reakcii na výzvu 7. konferencie európskych ministrov zodpovedných za mládež, ktorá sa konala v Budapešti roku 2005, aby bol vypracovaný rámcový strategický dokument o vzdelávaní k demokratickému občianstvu a ľudským právam;
Desiring to contribute to the achievement of the aims of the World Programme for Human Rights Education adopted by the General Assembly of the United Nations in 2005, for which the Council of Europe is the regional partner in Europe;	želajúc si prispieť k dosiahnutiu cieľov Svetového programu ľudskoprávneho vzdelávania, prijatého v roku 2005 Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov, pre ktoré je Rada Európy regionálnym partnerom v Európe;
Desiring to build on the experience of the 2005 European Year of Citizenship	želajúc si nadviazať na skúsenosti roka 2005 ako Európskeho roka občianstva

through Education, during which states and non-governmental organisations reported numerous examples of good practice in education for democratic citizenship and human rights education, and to consolidate, codify and spread such good practice throughout Europe;	prostredníctvom vzdelávania, počas ktorého štáty a mimovládne organizácie podávali správy o početných príkladoch dobrej praxe v oblasti vzdelávania k demokratickému občianstvu a ľudským právam, a v záujme upevnenia, kodifikácie a šírenia takejto dobrej praxe v celej Európe;
Bearing in mind that member states are responsible for the organisation and content of their educational systems;	vzhľadom na to, že členské štáty sú zodpovedné za organizáciu a obsah svojich vzdelávacích systémov;
Recognising the key role played by non-governmental organisations and youth organisations in this area of education and anxious to support them in it,	uznávajúc kľúčovú úlohu mimovládnych organizácií a mládežníckych organizácií v tejto oblasti vzdelávania a v snahe podporiť ich,
Recommends that the governments of member states:	odporúča vládam členských štátov:
– implement measures based on the provisions of the Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education, as set out in the appendix to this recommendation;	- realizovať opatrenia na základe ustanovení Charty Rady Európy o vzdelávaní k demokratickému občianstvu a ľudským právam, ako je stanovené v prílohe k tomuto odporúčaníu;
– ensure that the Charter is widely disseminated to their authorities responsible for education and youth;	- zabezpečiť, aby sa s Chartou široko oboznámili ich orgány zodpovedné za vzdelávanie a mládež;
Instructs the Secretary General to transmit this recommendation to:	poveruje svojho generálneho tajomníka, aby toto odporúčanie zaslal
– the governments of States Parties to the European Cultural Convention (ETS No. 18) which are not member states of the Council of Europe;	- vládam štátov, zmluvných strán Európskeho kultúrneho dohovoru (ETS č 18), ktoré nie sú členskými štátmi Rady Európy;

– to international organisations.	- medzinárodným organizáciám.
<i>Appendix to Recommendation CM/Rec(2010)7</i>	<i>Príloha k Odporúčaniu výboru ministrov č. 7 z roku 2010</i>
Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education	Charta Rady Európy o vzdelávaní k demokratickému občianstvu a ľudským právam
Adopted in the framework of Recommendation CM/Rec(2010)7 of the Committee of Ministers	prijatá v rámci odporúčania Výboru ministrov č. 7 z roku 2010
Section I – General provisions	Časť I - Všeobecné ustanovenia
1. Scope	1. Rozsah
The present Charter is concerned with education for democratic citizenship and human rights education as defined in paragraph 2. It does not deal explicitly with related areas such as intercultural education, equality education, education for sustainable development and peace education, except where they overlap and interact with education for democratic citizenship and human rights education.	Táto charta sa týka vzdelávania k demokratickému občianstvu a ľudským právam tak ako sú definované v odseku 2. Výslovne sa nevenuje súvisiacim oblastiam, akými sú interkultúrne vzdelávanie, vzdelávanie k rovnosti, vzdelávanie k trvalo udržateľnému rozvoju a vzdelávanie k mieru s tou výnimkou, keď sa prelínajú a interagujú so vzdelávaním k demokratickému občianstvu a ľudským právam.
2. Definitions	2. Definícia
For the purposes of the present Charter:	Na účely tejto charty:
a. “Education for democratic citizenship” means education, training,	a) "Vzdelávanie k demokratickému občianstvu" znamená vzdelávanie, školenie,

<p>awareness-raising, information, practices and activities which aim, by equipping learners with knowledge, skills and understanding and developing their attitudes and behaviour, to empower them to exercise and defend their democratic rights and responsibilities in society, to value diversity and to play an active part in democratic life, with a view to the promotion and protection of democracy and the rule of law.</p>	<p>šírenie povedomia, informovanie, praktiky a činnosti, ktoré študujúcim poskytujú vedomosti, schopnosti a porozumenie a rozvíjajú ich postoje a správanie tak, aby boli schopné a schopní uplatňovať a obhajovať svoje demokratické práva a povinnosti v spoločnosti, cítiť si rozmanitosť a zohrávať aktívnu úlohu v demokratickom živote, s cieľom presadzovania a ochrany demokracie a právneho štátu.</p>
<p><i>b.</i> “Human rights education” means education, training, awareness raising, information, practices and activities which aim, by equipping learners with knowledge, skills and understanding and developing their attitudes and behaviour, to empower learners to contribute to the building and defence of a universal culture of human rights in society, with a view to the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms.</p>	<p>b) "Vzdelávanie k ľudským právam" znamená vzdelávanie, školenie, šírenie povedomia, informovanie, praktiky a činnosti, ktoré študujúcim poskytujú vedomosti, schopnosti a porozumenie a rozvíjajú ich postoje a správanie tak, aby boli schopní prispievať k budovaniu a obrane všeobecnej kultúry ľudských práv v spoločnosti, s ohľadom na presadzovanie a ochranu ľudských práv a základných slobôd.</p>
<p><i>c.</i> “Formal education” means the structured education and training system that runs from pre-primary and primary through secondary school and on to university. It takes place, as a rule, at general or vocational educational institutions and leads to certification.</p>	<p>c) "Formálne vzdelávanie" znamená štruktúrovaný vzdelávací a školiaci systém, ktorý prebieha od predškolskej výchovy, cez základné a stredné až po vysokoškolské vzdelávanie. Spravidla sa odohráva vo všeobecných alebo odborných vzdelávacích inštitúciách a zakončuje sa vysvedčením.</p>
<p><i>d.</i> “Non-formal education” means any planned programme of education designed to improve a range of skills and competences, outside the formal educational setting.</p>	<p>d) "Neformálne vzdelávanie" znamená akýkoľvek plánovaný vzdelávací program, zostavený za účelom zdokonaľovania schopností a kompetencií mimo formálneho vzdelávacieho prostredia.</p>
<p><i>e.</i> “Informal education” means the lifelong process whereby every individual</p>	<p>e) "Informálne vzdelávanie" znamená celoživotný proces, pri ktorom si každý</p>

acquires attitudes, values, skills and knowledge from the educational influences and resources in his or her own environment and from daily experience (family, peer group, neighbours, encounters, library, mass media, work, play, etc).	jednotlivec osvojuje postoje, hodnoty, schopnosti a vedomosti zo vzdelávacích vplyvov a zdrojov vo svojom vlastnom okolí a z každodennej skúsenosti (v rodine, s rovesníkmi, susedmi, ľuďmi, ktorých stretáva, z knižnice, médií, pracoviska, hry, atď).
3. Relationship between education for democratic citizenship and human rights education	3. Vzťah medzi vzdelávaním k demokratickému občianstvu a ľudskoprávnym vzdelávaním
Education for democratic citizenship and human rights education are closely inter-related and mutually supportive. They differ in focus and scope rather than in goals and practices. Education for democratic citizenship focuses primarily on democratic rights and responsibilities and active participation, in relation to the civic, political, social, economic, legal and cultural spheres of society, while human rights education is concerned with the broader spectrum of human rights and fundamental freedoms in every aspect of people's lives.	Vzdelávanie k demokratickému občianstvu a vzdelávanie k ľudským právam sú dve vzájomne prepojené a doplňujúce sa oblasti. Skôr než svojimi cieľmi a postupmi sa líšia svojím zameraním a rozsahom. Vzdelávanie k demokratickému občianstvu sa zameriava predovšetkým na demokratické práva a povinnosti a aktívnu účasť vo vzťahu k občianskej, politickej, sociálnej, ekonomickej, právnej a kultúrnej sfére spoločnosti, zatiaľ čo ľudskoprávne vzdelávanie sa zaoberá širším spektrom ľudských práv a základných slobôd vo vzťahu ku všetkým aspektom ľudského života.
4. Constitutional structures and member state priorities	4. Ústavné štruktúry a priority členských štátov
The objectives, principles and policies set out below are to be applied:	Ciele, zásady a stratégie, ktoré sa majú uplatňovať:
a. with due respect for the constitutional structures of each member state, using means appropriate to those structures.	a) s náležitým rešpektom k ústavným štruktúram každého členského štátu používať prostriedky zodpovedajúce týmto štruktúram.

<i>b.</i> having regard to the priorities and needs of each member state.	b) zohľadňovať priority a potreby každého členského štátu.
Section II – Objectives and principles	Časť II – Ciele a zásady
5. Objectives and principles	5. Ciele a zásady
The following objectives and principles should guide member states in the framing of their policies, legislation and practice.	Pri formovaní svojej politiky, legislatívy a praxe sa členské štáty majú riadiť nasledujúcimi cieľmi a zásadami.
<i>a.</i> The aim of providing every person within their territory with the opportunity of education for democratic citizenship and human rights education.	a) Cieľ poskytnúť každému človeku na území daného štátu príležitosť k vzdelávaniu k demokratickému občianstvu a ľudským právam.
<i>b.</i> Learning in education for democratic citizenship and human rights education is a lifelong process. Effective learning in this area involves a wide range of stakeholders including policy makers, educational professionals, learners, parents, educational institutions, educational authorities, civil servants, non-governmental organisations, youth organisations, media and the general public.	b) V prípade vzdelávania k demokratickému občianstvu a ľudským právam je učenie sa celoživotný proces. Účinné učenie sa v tejto oblasti zahŕňa široký rad zainteresovaných subjektov vrátane političiek, politikov, odborných pracovníčok, pracovníkov v školstve, študujúcich, rodičov, vzdelávacích inštitúcií, školských úradov, verejných zamestnancov, zamestnankýň, mimovládnych organizácií, mládežníckych organizácií, médií a širokej verejnosti.
<i>c.</i> All means of education and training, whether formal, non-formal or informal, have a part to play in this learning process and are valuable in promoting its principles and achieving its objectives.	c) Všetky prostriedky vzdelávania a školenia, či už formálne, neformálne alebo informálne, majú v tomto procese svoju úlohu a sú cenné pri presadzovaní jeho zásad a dosahovaní jeho cieľov.
<i>d.</i> Non-governmental organisations and youth organisations have a valuable contribution to make to education for	d) Mimovládne organizácie a mládežnícke organizácie významne prispievajú k vzdelávaniu k demokratickému občianstvu

democratic citizenship and human rights education, particularly through non-formal and informal education, and accordingly need opportunities and support in order to make this contribution.	a ľudským právam najmä prostredníctvom neformálneho a informálneho vzdelávania a v súlade s tým potrebujú príležitosti a podporu.
e. Teaching and learning practices and activities should follow and promote democratic and human rights values and principles; in particular, the governance of educational institutions, including schools, should reflect and promote human rights values and foster the empowerment and active participation of learners, educational staff and stakeholders, including parents.	e) Vyučovanie a vzdelávacia prax sa majú riadiť demokratickými a ľudskoprávnymi hodnotami a zásadami. Obzvlášť vedenie vzdelávacích inštitúcií, vrátane škôl, má reflektovať a presadzovať hodnoty ľudských práv a podporovať zapojenie a aktívnu účasť študujúcich, pedagogických pracovníčok a pracovníkov, ďalších zainteresovaných osôb, vrátane rodičov.
f. An essential element of all education for democratic citizenship and human rights education is the promotion of social cohesion and intercultural dialogue and the valuing of diversity and equality, including gender equality; to this end, it is essential to develop knowledge, personal and social skills and understanding that reduce conflict, increase appreciation and understanding of the differences between faith and ethnic groups, build mutual respect for human dignity and shared values, encourage dialogue and promote non-violence in the resolution of problems and disputes.	f) Zásadne dôležitým prvkom všetkého vzdelávania k demokratickému občianstvu a ľudským právam je presadzovanie sociálnej súdržnosti a medzikultúrneho dialógu a oceňovanie rôznorodosti a rovnosti vrátane rodovej rovnosti; za týmto účelom je zásadne dôležité rozvíjať vedomosti a sociálne zručnosti a porozumenie, ktoré obmedzujú konflikty, posilňujú uvedomenie si a pochopenie rozdielov medzi náboženskými a etnickými skupinami, budujú vzájomný rešpekt k ľudskej dôstojnosti a spoločným hodnotám, podnecujú dialóg a presadzujú nenásilie pri riešení problémov a sporov.
g. One of the fundamental goals of all education for democratic citizenship and human rights education is not just equipping learners with knowledge, understanding and skills, but also empowering them with the readiness to take action in society in the defence and promotion of human rights, democracy	g) Jedným zo základných cieľov každého vzdelávania k demokratickému občianstvu a ľudským právam nie je len poskytnúť študujúcim znalosti, porozumenie a schopnosti, ale tiež docieľať, aby boli pripravení v spoločnosti aktívne konať v zmysle obrany a presadzovania ľudských práv, demokracie a právneho štátu.

and the rule of law.	
<p><i>h.</i> Ongoing training and development for education professionals and youth leaders, as well as for trainers themselves, in the principles and practices of education for democratic citizenship and human rights education are a vital part of the delivery and sustainability of effective education in this area and should accordingly be adequately planned and resourced.</p>	<p>h) Podstatnou súčasťou výučby a udržateľnosti účinného vzdelávania v tejto oblasti sú priebežné školenia o zásadách, rozvíjaní a praxi vzdelávania k demokratickému občianstvu a ľudským právam pre odborných pracovníkov a pracovníčky v školstve, vedúce a vedúcich mládeže, rovnako ako samotných školiteliek a školiteľov. V súlade s tým by takéto školenie malo byť patrične naplánované a mali by mu byť poskytované náležité zdroje.</p>
<p><i>i.</i> Partnership and collaboration should be encouraged among the wide range of stakeholders involved in education for democratic citizenship and human rights education at state, regional and local level so as to make the most of their contributions, including among policy makers, educational professionals, learners, parents, educational institutions, non-governmental organisations, youth organisations, media and the general public.</p>	<p>i) Podnecovať by sa malo partnerstvo a spolupráca medzi mnohými zainteresovanými subjektami, ktoré sa zúčastňujú vzdelávania k demokratickému občianstvu a ľudským právam na celoštátnej, regionálnej i miestnej úrovni, aby sa čo najlepšie využíval ich prínos, vrátane političiek, politikov, odborných pracovníčok, pracovníkov v školstve, študujúcich, rodičov, vzdelávacích inštitúcií, mimovládnych organizácií, mládežníckych organizácií, médií a širokej verejnosti.</p>
<p><i>j.</i> Given the international nature of human rights values and obligations and the common principles underpinning democracy and the rule of law, it is important for member states to pursue and encourage international and regional co-operation in the activities covered by the present Charter and the identification and exchange of good practice.</p>	<p>j) Vzhľadom na medzinárodný charakter hodnôt a záväzkov ľudských práv a všeobecných princípov, na ktorých stojí demokracia a právny štát, je dôležité, aby členské štáty pestovali a podnecovali medzinárodnú a regionálnu spoluprácu v aktivitách, ktorými sa zaoberá táto charta, a aby si uvedomovali a vymieňali dobrú prax.</p>

Section III – Policies	Časť III – Politiky
6. Formal general and vocational education	6. Formálne všeobecné a odborné vzdelávanie
Member states should include education for democratic citizenship and human rights education in the curricula for formal education at pre-primary, primary and secondary school level as well as in general and vocational education and training. Member states should also continue to support, review and update education for democratic citizenship and human rights education in these curricula in order to ensure their relevance and encourage the sustainability of this area.	Členské štáty by mali začleniť vzdelávanie k demokratickému občianstvu a ľudským právam do osnov formálneho vzdelávania na predškolskej, základnej a stredoškolskej úrovni rovnako ako do všeobecného a odborného vzdelávania a školenia. Členské štáty by tiež mali vzdelávanie k demokratickému občianstvu a ľudským právam v týchto osnovách naďalej podporovať, revidovať a aktualizovať, aby sa zabezpečila ich relevantnosť a podnietila udržateľnosť tejto oblasti.
7. Higher education	7. Vyššie vzdelávanie
Member states should promote, with due respect for the principle of academic freedom, the inclusion of education for democratic citizenship and human rights education in higher education institutions, in particular for future education professionals.	Členské štáty by mali s príslušným rešpektom k zásade akademickej slobody presadzovať začlenenie vzdelávania k demokratickému občianstvu a ľudským právam do inštitúcií vyššieho vzdelávania, najmä pre budúcich odborných pracovníkov a pracovníčky v školstve.
8. Democratic governance	8. Demokratická správa
Member states should promote democratic governance in all educational institutions both as a desirable and beneficial method of governance in its own right and as a practical means of learning and experiencing democracy and respect for human rights. They should encourage and facilitate, by appropriate means, the active	Členské štáty by mali presadzovať demokratickú správu vo všetkých vzdelávacích inštitúciách ako žiaducu a prospešnú metódu správy ako takú a zároveň ako praktický prostriedok učenia sa a poznávania demokracie a rešpektu k ľudským právam. Mali by vhodnými prostriedkami podporovať a umožňovať

participation of learners, educational staff and stakeholders, including parents, in the governance of educational institutions.	aktívnu participáciu študujúcich, odborných pracovníkov i pracovníčok v školstve a zainteresovaných ľudí vrátane rodičov na správe vzdelávacích inštitúcií.
9. Training	9. Školenia
Member states should provide teachers, other educational staff, youth leaders and trainers with the necessary initial and ongoing training and development in education for democratic citizenship and human rights education. This should ensure that they have a thorough knowledge and understanding of the discipline's objectives and principles and of appropriate teaching and learning methods, as well as other key skills appropriate to their area of education.	Členské štáty by mali poskytovať učiteľkám, učiteľom, ďalším školským pracovníčkam a pracovníkom, vedúcim mládeže, školiteľkám, školiteľom nevyhnutné úvodné aj priebežné školenia a rozvoj týkajúci sa vzdelávania k demokratickému občianstvu a ľudským právam. Tak by sa mala zabezpečiť dôkladná znalosť cieľov a zásad tejto disciplíny i vhodných vyučovacích a osvojovacích metód a taktiež kľúčových zručností potrebných pre túto vzdelávaciu oblasť a ich pochopenie.
10. Role of non-governmental organisations, youth organisations and other stakeholders	10. Úloha mimovládnych organizácií, mládežníckych organizácií a ďalších zainteresovaných subjektov
Member states should foster the role of non-governmental organisations and youth organisations in education for democratic citizenship and human rights education, especially in non-formal education. They should recognise these organisations and their activities as a valued part of the educational system, provide them where possible with the support they need and make full use of the expertise they can contribute to all forms of education. Member states should also promote and publicise education for democratic citizenship and human rights education to other stakeholders, notably the media and general public, in order to maximise the	Členské štáty by mali podporovať úlohu mimovládnych organizácií a mládežníckych organizácií pri vzdelávaní k demokratickému občianstvu a ľudským právam, najmä v neformálnom vzdelávaní. Mali by tieto organizácie a ich aktivity uznávať ako cennú súčasť vzdelávacieho systému, poskytovať im všetku možnú podporu, ktorú potrebujú a plne využívať odborných znalostí, ktorými môžu prispieť ku všetkým formám vzdelávania. Členské štáty by tiež mali podporovať a propagovať vzdelávanie k demokratickému občianstvu a ľudským právam smerom k iným zainteresovaným subjektom, najmä médiám a širokej verejnosti, aby sa maximalizoval

contribution that they can make to this area.	ich možný prínos pre túto oblasť.
11. Criteria for evaluation	11. Hodnotiace kritériá
Member states should develop criteria for the evaluation of the effectiveness of programmes on education for democratic citizenship and human rights education. Feedback from learners should form an integral part of all such evaluations.	Členské štáty by si mali vytvoriť kritériá na hodnotenie účinnosti programov vzdelávania k demokratickému občianstvu a ľudským právam. Spätná väzba od študujúcich by mala byť integrálnou súčasťou všetkých takýchto hodnotení.
12. Research	12. Výskum
Member states should initiate and promote research on education for democratic citizenship and human rights education to take stock of the current situation in the area and to provide stakeholders including policy makers, educational institutions, school leaders, teachers, learners, non-governmental organisations and youth organisations with comparative information to help them measure and increase their effectiveness and efficiency and improve their practices. This research could include, <i>inter alia</i> , research on curricula, innovative practices, teaching methods and development of evaluation systems, including evaluation criteria and indicators. Member states should share the results of their research with other member states and stakeholders where appropriate.	Členské štáty by mali iniciovať a podporovať výskum vzdelávania k demokratickému občianstvu a ľudským právam, ktorý by mapoval ich súčasnú situáciu a poskytoval zainteresovaným subjektom vrátane političiek, politikov, vzdelávacích inštitúcií, vedenia škôl, učiteliek, učiteľov, študujúcich, mimovládnych organizácií a mládežníckych organizácií porovnávacie informácie, ktoré by im pomohli merať a zvyšovať dosah a účinnosť a zdokonaľovať ich prax. Tento výskum by mal okrem iného zahŕňať výskum osnov, inovatívnych praktík, vyučovacích metód a rozvoja hodnotiacich systémov vrátane hodnotiacich kritérií a ukazovateľov. Členské štáty by sa mali pokiaľ možno o výsledky svojho výskumu deliť s ďalšími členskými štátmi a zainteresovanými stranami.
13. Skills for promoting social cohesion, valuing diversity and handling differences and conflict	13. Zručnosti na presadzovanie sociálnej súdržnosti, docenenie rozmanitosti a zvládanie rozdielov a konfliktov.

<p>In all areas of education, member states should promote educational approaches and teaching methods which aim at learning to live together in a democratic and multicultural society and at enabling learners to acquire the knowledge and skills to promote social cohesion, value diversity and equality, appreciate differences – particularly between different faith and ethnic groups – and settle disagreements and conflicts in a non-violent manner with respect for each others' rights, as well as to combat all forms of discrimination and violence, especially bullying and harassment.</p>	<p>Vo všetkých oblastiach vzdelávania by mali členské štáty presadzovať postoje a vyučovacie metódy, ktorých cieľom je učiť sa spoločne žiť v demokratickej a multikultúrnej spoločnosti a umožňovať študujúcim získavať vedomosti a schopnosti potrebné na presadzovanie sociálnej súdržnosti, ocenenie rozmanitosti a rovnosti, uvedomovanie si rozdielov - najmä medzi jednotlivými náboženskými a etnickými skupinami, na urovnávanie sporov a konfliktov nenásilným spôsobom so vzájomným rešpektom k právam jednotlivých strán a zároveň k boju proti všetkým formám diskriminácie a násilia, najmä šikanovaniu a prenasledovaniu.</p>
<p>Section IV – Evaluation and co-operation</p>	<p>Časť IV - Hodnotenie a spolupráca</p>
<p>14. Evaluation and review</p>	<p>14. Hodnotenie a revízia</p>
<p>Member states should regularly evaluate the strategies and policies they have undertaken with respect to the present Charter and adapt these strategies and policies as appropriate. They may do so in co-operation with other member states, for example on a regional basis. Any member state may also request assistance from the Council of Europe.</p>	<p>Členské štáty by mali pravidelne hodnotiť stratégie a politiky, ku ktorým sa zaviazali s ohľadom na túto chartu a tieto stratégie a politiky podľa potreby prispôbovať. Môžu tak robiť v spolupráci s inými členskými štátmi, napríklad na regionálnej báze. Každý členský štát tiež môže žiadať pomoc od Rady Európy.</p>
<p>15. Co-operation in follow-up activities</p>	<p>15. Spolupráca pri následných aktivitách</p>
<p>Member states should, where appropriate, co-operate with each other and through the Council of Europe in pursuing the aims and principles of the present Charter by:</p>	<p>Členské štáty by mali, podľa možnosti spolupracovať navzájom aj prostredníctvom Rady Európy pri sledovaní cieľov a zásad tejto charty a to tak, že budú:</p>

<i>a.</i> pursuing the topics of common interest and priorities identified;	a) sledovať vytýčené témy spoločného záujmu a priorít;
<i>b.</i> fostering multilateral and transfrontier activities, including the existing network of co-ordinators on education for democratic citizenship and human rights education;	b) podporovať multikultúrne a cezhraničné aktivity, vrátane existujúcej siete koordinátorov vzdelávania k demokratickému občianstvu a ľudským právam;
<i>c.</i> exchanging, developing, codifying and assuring the dissemination of good practices;	c) vymieňať si, rozvíjať, kodifikovať dobrú prax a zabezpečovať jej šírenie;
<i>d.</i> informing all stakeholders, including the public, about the aims and implementation of the Charter;	d) informovať všetky zainteresované subjekty vrátane verejnosti o cieľoch a uplatňovaní charty;
<i>e.</i> supporting European networks of non-governmental organisations, youth organisations and education professionals and co-operation among them.	e) podporovať európske siete mimovládnych organizácií, mládežníckych organizácií a odborných pracovníčok a pracovníkov v školstve a spoluprácu medzi nimi.
16. International co-operation	16. Medzinárodná spolupráca
Member states should share the results of their work on education for democratic citizenship and human rights education in the framework of the Council of Europe with other international organisations.	Členské štáty by sa mali podeliť o výsledky svojej práce týkajúcej sa vzdelávania k demokratickému občianstvu a ľudským právam v rámci Rady Európy s ďalšími medzinárodnými organizáciami.